

ОСОБИСТІСНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК НАДІЙНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ЛЬОТЧИКІВ

Проблема відповідальності на сьогоднішній день постає ключовою в обговоренні низки питань, пов'язаних із розвитком сучасного суспільства, процесами індустріалізації та глобалізації, підвищенням ролі людського фактору у вирішенні глобальних проблем людства.

У психологічних теоріях поняття відповідальності трактується неоднозначно: від проголошення узагальнюючим принципом існування людини (В. Франкл) до повного заперечення як властивості особистості (психодинамічні та біхевіористичні теорії). Існує чимало психологічних теорій, згідно з якими відповідальність є суттєвою рисою: теорія “самоактуалізації” А. Маслоу, феноменологічна теорія особистості К. Роджерса, логотерапія В. Франкла, “локус контролю” Дж. Роттера, теорія моральної відповідальності Ж. Піаже тощо.

Специфіка льотної діяльності (темп, високі швидкості польоту, регламентація траєкторій руху, жорсткі правила до безпеки польотів) висуває підвищені вимоги до відповідальності льотчиків. Недостатній рівень відповідальності за свої дії та вчинки може призвести до виникнення незворотних наслідків.

Нами було проведено дослідження проблеми відповідальності серед військових льотчиків Харківського університету повітряних сил ім. Івана Кожедуба за допомогою методик: «Діагностика рівня суб'єктивного контролю» Дж. Роттера, «Стиль саморегуляції поведінки», «Діагностика особистісного симптомокомплексу відповідальності» І. А. Кочарян. За методикою «Діагностика рівня суб'єктивного контролю» було встановлено, що 95% досліджуваних мають інтернальний локус контролю. Дані результати свідчать про високий рівень суб'єктивного контролю над будь-якими життєвими ситуаціями та про високий рівень власної відповідальності за життя вцілому. За методикою «Стиль саморегуляції поведінки» було визначено, що 90% досліджуваних мають високий рівень саморегуляції поведінки, що свідчить про самостійність, гнучкість та адекватність у прийнятті рішень, а також про усвідомленість та чіткість при досягненні цілей та встановленні життєвих орієнтирів. За методикою «Діагностика особистісного симптомокомплексу відповідальності» було визначено, що 75% респондентів належать до типу відповідальності «Самопожертва», який характеризується високим рівнем надійності та бажанням допомагати іншим, жертвуючи собою. Також 25% досліджуваних належать до типу «Принциповість». Даному типу властивий високий рівень принциповості та відповідальності, який проявляється у всіх сферах їхнього життя.

Подальшою перспективою нашого дослідження є вивчення психологічних особливостей особистісної відповідальності як чинника надійності професійної діяльності військових льотчиків.

Науковий керівник: Злагодах В.В., ст. викладач